

Agrupació Fotogràfica de Catalunya

Carrer Duc de la Victòria, 14, pral.

BARCELONA

Any IX - Núm. 91

Maig 1933

No es permet reproduir o traduir cap treball publicat en aquest Butlletí sense esmentar el seu origen i el nom del seu autor

La uniformitat del tó en el viratge al monosulfur

per Henry W. Bennett

Les proves virades al monosulfur són de gran bellesa. Llur qualitat, llarga escala de tons i estabilitat les fan preferibles a les no virades.

El procediment indirecte és el més usat actualment. La prova és tractada primerament amb un reactiu per a transformar la sal d'argent de faisó que pugui convertir-se promptament en sulfur d'argent i llavors una senzilla immersió en una solució de monosulfur de sodi realitza aqueixa conversió.

La solució preferida per mi per a la primera operació — blanquejament de la prova — és la següent:

Solució de reserva

Ferricianur de potassa	30 grs.
Bromur de potassa	15 grs.
Aigua per a fer	300 c. c.

Aquesta solució es conserva indefinidament si hom té la precaució de guardar-la en un lloc fosc. Per a l'ús prengui's 40 c. c. de dita solució per a fer un volum de 300 c. c. de bany de blanquejament.

És importantíssim que la prova sigui secada després de fixada i rentada abans d'ésser virada. Hom la immergeix en l'esmentat bany fins que la imatge hagi adquirit un dèbil to sèpia clar, llavors hom la esbandeix durant 5 minuts, canviant l'aigua tres vegades i hom la posa en el bany de monosulfur, on adquireix ràpidament un formós to sèpia calent, però no obstant hi deu romandre a prop de dos minuts. Es dona fi a l'operació rentant-la durant mitja hora.

Hom prepara el bany de monosulfur, en solució de reserva, dissolvent 50 grams de monosulfur de sodi en 300 c. c. d'aigua bullenta, constituint 40 c. c. d'aquest bany i una quantitat d'aigua fins al volum de 300 c. c., el bany per a l'ús.

L'absència d'uniformitat en els tons obtinguts no és mai deguda, si hom ha procedit curosament durant les operacions descrites, al procés del viratge. Aquest és pràcticament mecànic.

El color, uniformitat i qualitat de la prova després del viratge són determinats pel desenrotllament de la prova. La uniformitat en el revelatge de les proves és absolutament essencial i això implica exactitud en l'exposició. Un desenrotllament insuficient o l'ús de solucions reveladores exhaurides produeix un to sèpia groguenc i uns resultats migrats, quan les proves són virades.

Desenrotllar fins al màxim no és aconsellable. Resulta difícil, per no dir impossible de saber quan hom ha arribat a aquest màxim. Després de cert temps el revelatge és molt lent fins que cessa; llavors és on hi ha el risc de velar la prova. Però si és cert que és difícil la determinació de dit màxim, podem en canvi assegurar que mai convé arribar-hi, puix els tons resultants serien inferiors als que donen les proves desenrotllades més lleugerament.

D'acord amb les diferents etapes en què el desenrotllament pot ésser deturat i amb el color i qualitat resultant després del viratge pel monosulfur poden classificar-se les proves en: 1) sèpia groc dèbil, proves molt dèbils; 2) sèpia molt calent, proves encara dèbils; 3) sèpia calent, poc intens; 4) bell sèpia calent, ombres molt transparents, i 5) sèpia púrpura, ombres massa fosques.

Hi ha una diversa latitud en el cas quart, i a la major dura-

ció permesa per dita latitud correspondran les proves més formoses, una vegada virades. El color serà més o menys calent segons la duració del revelatge. Però si hom desitja la uniformitat del to cap latitud es permesa.

Aquestes observacions condueixen a una inevitable conclusió. La solució reveladora deu ésser de composició constant i la duració controlada.

La meua experiència ha estat feta tota ella amb papers anglesos. Els altres poden diferir en el temps de revelatge necessari amb una solució donada per a donar un to determinat en el bany de monosulfur o en altre sentit qualsevol. Però el principal resta invariable. Una duració de revelatge a una determinada temperatura donarà un to després del viratge que serà sempre constant per a cada mena de paper, sempre que els negatius tinguin caràcters semblants. Quan el temps necessari hagi estat determinat, pot ésser acceptat com a definitiu.

La fórmula següent és la que acostumo a esmerçar:

Aigua fins a	1000 c. c.
Sulfat de sosa anh.	16 grs.
Amidol	4 grs.
Bromur de potassa	1 gr

La proporció de bromur és important. Si és molt inferior a la quarta part de l'amidol no poden ésser obtinguts tons gaire bonics en la major part dels papers.

Amb els papers Ilford, Imperial i Illingworth quatre minuts és el temps necessari de desenrotllament a 16 graus de temperatura per a obtenir proves d'un pur, intens i bonic color sèpia calent. Per a Wellingtons 5 minuts i per a Kodak i Gevaert uns tres minuts i mig.

En l'estació calurosa no és fàcil treballar a dita temperatura, essent les modificacions que hom deu tenir en compte les següents:

	Kodak i Gevaert	Ilford, Imperial Illingworth	Wellington
16° . . .	3,5 minuts	4 minuts	5 minuts
18° . . .	3 »	3,37 »	4,35 »
21° . . .	2,80 »	3,20 »	4,15 »
24° . . .	2,75 »	3,10 »	4 »
27° . . .	2,60 »	3 »	3,45 »

També es pot determinar el temps de duració del revelatge mitjançant anotació del que triga en aparèixer la imatge i multiplicant-ho per un factor, que és sempre el mateix per a cada

paper. Amb la solució reveladora donada més a dalt aquest factor és deu vegades per als papers Ilford, Imperial i Illingworth, essent dotze i mig per als Wellington. Però en la pràctica el mètode de temperatura i temps corresponents és més segur.

Alguns aficionats preferiran tons més calents o més freds que els que donen els temps citats. Llavors caldrà fer les variacions consegüents.

Amb qualsevol paper nou o desconegut per a l'operador el millor serà fer un o dos assaigs tirant altres tantes proves, desenrotllant-les i anotant-se els temps de duració del revelatge i la temperatura, procedint després al viratge. Aquests assaigs donaran una duració de revelatge que serà constant per aquell paper i resultaran sempre proves d'un to uniforme.

Una modificació que vagi introduir fa alguns anys en el bany de blanquejament permet assolir tons sèpia freds o negre-sèpia amb la mateixa uniformitat i seguretat, sempre que siguin observades les mateixes normes que són especificades en aquest article.

Per a obtenir aquests tons és condició igualment imperativa que el revelatge sigui portat a fons com per als tons sèpia calents. Si hom reevla insuficientment la prova, els tons seran molt més freds i les proves tindran una deficient qualitat.

El mètode per a obtenir aquests diferents tons consisteix en afegir una petita quantitat d'una sal de mercuri al bany blanquejador. El blanquejament i les successives operacions són idèntiques a les descrites en aquest article per a virar en sèpia calent. La proporció de mercuri afegit determina la tonalitat; a major quantitat, més fred és el to.

La solució de reserva al ferricianur que forma la base del bany per al to fred, es repeteix ací i per a major facilitat, l'anomenarem solució "A".

Solució A

Ferricianur de potassa	30 grs.
Bromur de potassa	15 grs.
Aigua per a fer	300 c. c.

Una segona solució de reserva és necessària:

Solució B (1)

Biclorur de mercuri	7,5 grs.
Aigua per a fer	300 c. c.

(1) El biclorur de mercuri es sumament venenós, devent-se per tant prendre les màximes precaucions i evitar el tocar el bany amb els dits.

L'aigua per a disoldre el biclorur de mercuri ha d'ésser molt calenta.

Les dues solucions de reserva s'han de barrejar en la següent forma per a produir els colors que hom indica. Les quantitats de A i B són donades per a fer amb aigua un volum de bany per a blanquejar de 300 c. c. en cada cas. No obstant amb més o menys aigua no varia el resultat i sí augmentarà el temps necessari per a produir el blanquejament total.

1	Solució A solament.	37 1/2 c. c.	Sèpia calent.
2	Solució A	32 1/2 c. c.	} Sèpia més fret que l'anterior.
	Solució B	26 c. c.	
3	Solució A	26 c. c.	} Sèpia fret.
	Solució B	32 1/2 c. c.	
4	Solució A	26 c. c.	} Negre-sèpia.
	Solució B	52 c. c.	
5	Solució A	19 1/2 c. c.	} Negre pur de gravat.
	Solució B	78 c. c.	

La prova es blanqueja en un d'aquests banys de la mateixa manera que es fa amb el bany per a tons sèpia calents. Després de blanquejada hi ha una petita diferència. Les proves deuran ésser esbandides amb dues o tres aigües i després deuen ésser tractades amb el següent bany àcid:

Aigua	300 c. c.
Acid clorhidric	3 c. c.

No és aconsellable l'usar una solució més forta, car certs papers poden experimentar alteracions en la gelatina.

L'objecte d'aquest bany àcid és evitar la possible combinació entre el mercuri i la gelatina de l'emulsió. Dit bany no afecta al mercuri que es troba combinat amb l'argent que forma la imatge.

Les proves deuran romandre en aquest bany durant quatre o cinc minuts i després desbandides hom podrà tractar-les amb el bany de monosulfur.

L'addició de mercuri al bany de blanquejament intensifica la prova, una vegada virada. A major proporció de mercuri, més intensificació de la imatge. És una objecció, però no pot considerar-se com a inconvenient. El procediment al mercuri servirà, doncs, per a virar les proves dèbils o bé les proves seran tirades i revelades tenint en compte el reforç que el mercuri els hi comunicarà.

Per a obtenir proves dèbils hom exposarà menys, *mai no es revelarà menys temps del necessari*. El revelatge a fons és sempre essencial.

Per a blanquejar amb la solució marcada amb el número 5 hom donarà sis dècimes de l'exposició normal i per esmerçar la número 4 hom exposarà solament set dècimes del temps normal.

Si els blancs es presenten descolorits es deu atribuir a un fixat incomplet. El fixat i rentat deu ésser fet amb cura i completament.

Les proves seran sempre secades després del rentat subsegüent al fixat i abans d'ésser virades. Els tons són més purs i bonics i les ombres més riques i transparents.

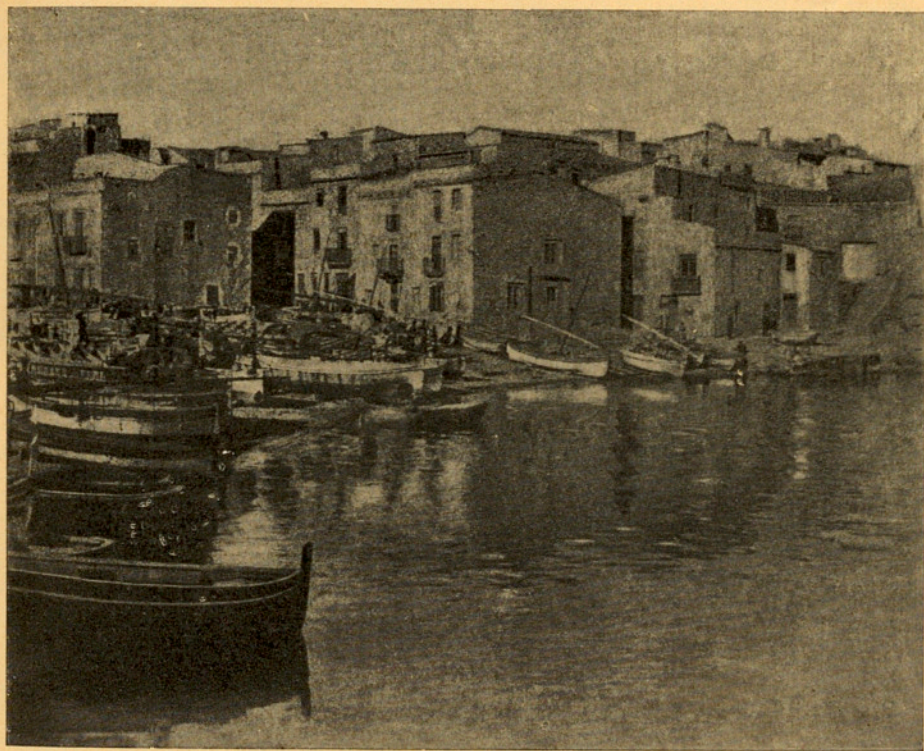
El viratge al monosulfur no solament augmenta la riquesa de les proves sinó que assegura llur estabilitat. El sulfur d'argent i el sulfur de mercuri són compostos molt estables i no s'alteren per la influència de l'aire sots les condicions normals. Les proves virades per aquest procediment presenten una bellesa, intensitat i qualitat permanents.

(De *American Photography*).

Tra. de RAFAEL M. MARTINEZ

Socis, compreu a les cases
que s'anuncien al butlletí,
les quals ens afavoreixen
amb llurs anuncis

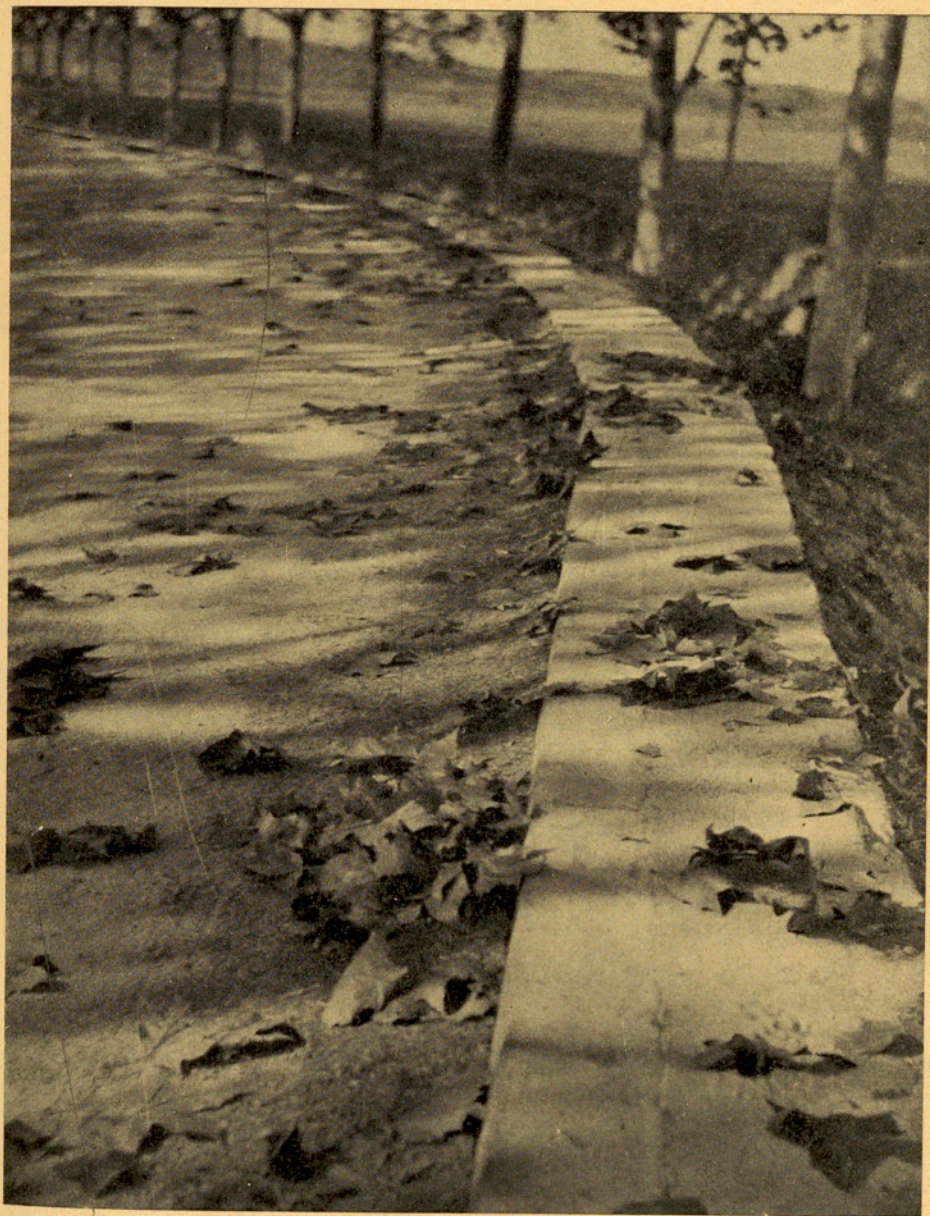
Wellington Pel·lícules i
Film - Packs

IX Concurs Anyal
De la col·lecció premiada amb medalla d'argent
Pigmentaris - 2.ª categoria
Soci-autor: Bonaventura Olivé

IX Concurs Anyal
De la col·lecció premiada amb medalla d'argent
Bromurs - 1.ª Categoria
Soci-autor: Antoni Campaña

IX Concurs Anyal
De la col·lecció premiada amb medalla d'argent
Bromurs - 2.ª categoria
Soci-autor: Ramón Godó

IX Concurs Anyal

De la col·lecció premiada amb medalla de bronze

Pigmentaris - 1.ª Categoria

Soci-autor: Josep Marimón

AGRUPACIÓ FOTOGRÀFICA
DE CATALUNYA

L'Exposició de la Societat d'Atracció de Forasters

Del dia 8 del passat abril al 23 de dit mes estigué oberta al nostre estatge l'exposició retrospectiva de la Societat d'Atracció de Forasters que comprenia innumbrables fullets, prospectes i monografies que constituïen una de les facetes que comprèn l'actuació d'aquesta benemèrita entitat que tan desinteressadament va fent tasca a profit de la nostra ciutat. A l'acte inaugural assistí el senyor Rubió; president de l'esmentat Societat; el Secretari, senyor Marinello, i altres membres del Consell Directiu, entre els quals recordem el senyor Ribé; el comandant de Marina, senyor Berdugo, representants de la premsa i entitats i per la nostra Agrupació, els companys Gost, Aznar, Guitó, Forcada, Pascual, Bagnà i Martínez.

El senyor Rubió en un breu i inspirat parlament explicà el que l'exposició representava d'esforç i constància en la tasca persistent i desinteressada que ve realitzant l'Atracció de Forasters i agrai a la nostra entitat el concurs prestat cedint la sala. En Martínez, en nom del C. D., prengué llavors la paraula per remercier al senyor Rubió les seves amables frases i per a dir que la nostra entitat és considerava molt honrada en estatjar aquesta exhibició que tan bé palesa la tasca, plena de coratge i bona voluntat, que desenrotlla la Societat exposant.

Finalment l'entitat organitzadora obsequià a tots els assistents amb un lonx.

L'exhibició va resultar interessant essent favorablement comentada pels visitants que, malgrat el poc interès que el nostre poble sent per tot ço que trasllueix a estadística, varen ésser en nombre crescut.

Comprenia dades molt remarcables de l'actuació portada a terme, amb gràfics del desenvolupament del turisme a nostra ciutat, que posaven de manifest el notable creixement que ha experimentat en els anys darrers.

Saló de Primavera

REGLAMENT

Art.1.—Sols podran prendre part en aquest Saló els socis de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya, sense distinció de classes ni categories.

Art. 2.—Abarcarà aquest Saló tres seccions, a saber:

Fotografia plana, sense distinció de procediments.

Fotografia estereoscòpica autocroma.

Fotografia estereoscòpica monocolor.

Art. 3.—Per la fotografia plana poden portar-se quantes obres es desitgin, sense que tinguin que ésser inèdites, però que no hagin figurat en anteriors Salons de Primavera, i deuran ésser muntades sobre cartulines. Tant el dit muntatge com l'emmarcat en quadres o anglesa, imprescindibles en les obres que resultin seleccionades, podran efectuar-se després de verificat el plesbicit de selecció.

Art. 4.—El plesbicit s'efectuarà entre tots els senyors Socis pertanyents a les Categories d'honor i primera de fotografia plana. Tindrà lloc aquest Plesbicit els dies 19 i 20 de maig, de dos quarts de vuit a dos quarts de nou del vespre. El nombre de les obres seleccionades estarà supeditat a la cabuda i bon efecte del local.

Art. 5.—Amb destí a aquest Saló figuren ja escollides algunes obres procedents del IX Concurs Anyal.

Art 6.—Per les Seccions d'estereoscòpia deuran presentar-se col·lecció de tres plaques, inèdites o no, per cada una, no podent presentar cada senyor Soci més d'una col·lecció en cada Secció, i no han d'haver estat exposades en altres Salons de l'Agrupació.

- Art. 7.—El Consell Directiu, en el bon desig de fomentar l'estereoscòpia ha acordat otorgar tres medalles d'argent en estereoscòpia monocolor i una en autocromia, sense que vulgui significar premi de cap classe i si una mena de menció honorífica, que seran otorgades per Plesbicit.
- Art. 8.—El Plesbicit per la Secció d'estereoscòpia s'efectuarà durant els deu primers dies, a comptar de la inauguració del Saló de Primavera, i prendran part en ell únicament els socis pertanyents a les categories d'honor i primera d'estereoscòpia i autocromia. El vot serà emès per escrit firmat i amb sobre tancat, entregant-se al vocal de torn en secretaria. Passat el dit termini, i, sigui el que sigui el nombre de votants, serà vàlid el resultat.
- Art. 9.—Totes les proves i colleccions estereoscòpiques deuran ésser signades les primeres i expressar el nom les segones.
- Art. 10.—El plaç d'admissió per aquest Saló serà fins el 18 de maig de 1933, a les nou del vespre.
- Art. 11.—Els votants de les seccions d'estereoscòpia deuran consignar en el seu vot tres colleccions d'estereoscòpia i una d'autocromia.
- Art. 12.—Totes les proves de plana, en quant a mides i emmarcat es sotmetran a les mateixes condicions que regeixen pel Saló de Fi d'Any, o siguin: mínim sense límit, màxim de llum 40×50 , o superfície equivalent, i els marcs no podran ésser superiors a 3 cms. d'amplada. Els clixés estereoscòpics hauran d'ésser $4,5 \times 10,7$ ó 6×13 cms.
- Art. 13.—Totes les incidències que puguin sorgir no previstes en aquest reglament seran resoltes pel Consell Directiu i Comissió de Concursos, mancomunadament, essent la seva decisió inapel·lable.

NOTICIARI

Projecció celebrada. — El dia 7 d'abril tingué lloc la projecció de diapositus a càrrec de nostre consoci En Joan Porqueras, veient-se concurregudíssima. Foren molts i de diversos indrets els diapositius que l'amic Porqueras ens presentà, tots fets amb la tècnica peculiar en llur autor, essent molt notable els paisatges de Camprodon i les vistes dels patis mallorquins. No cal dir que el distingit públic que hi assistí, va premiar amb una merescuda ovació la bona estona de què el conferenciant li va fer gaudir.

Exposicions. — En la primera quinzena d'abril el London Club de nostra ciutat celebrà una exposició de fotografia artística que comprenia algunes proves molt remarcables. A dita exhibició va cooperar el nostre consoci A. Borrell Vidal amb una nodrida aportació que comprenia algunes obres de molt valor. Sobresortien en aquesta exhibició les següents, que per al nostre gust varen ésser les més emotives: *Gardènia*, *Cap de neu*, *Estany de Rèmola*, *La febre del cactus*, *Apoteosi crepuscular*, *Fantasia nocturna i Remolins*, d'A. Borrell Vidal; *Segòvia i Torelló*, de J. Rovira Mas; *Gibraltar*, de N. R. Duncombe, i *Pujant a Puigmal*, de P. Acariu-Sala.

Durant la segona quinzena de març es celebrà al nostre estatge l'exposició del III Concurs de l'Associació Intima de Fotografia, presentant un conjunt molt acurat. Encara que en moltes de les fotografies exposades hom podia distingir una progressió gens menyspreable, foren les següents les que més ens agradaren: *Estiu*, de Josepa Renalius; *Cap al tard*, de bon efecte pictòric, de Valls; *Treball*, de R. P. Mateu; *Pastoral*, de B. Oliver; *Primers de març*, molt emotiva, de J. Josep Gil; la número 3, de Casas; *Camí*, de J. Guilera, paisatge remarcable per l'accentuada distribució de les línies de l'assumpte; *Dels altres*, de M. S. Montfort; *Borrasca*, de S. Barnet; *Records marítims*, d'A. Jeamenot, de molta audàcia, i *Nuvolada*, de L. Mas.

Durant la primera quinzena de maig es celebrarà a la nostra sala, una exposició de fotografies de socis de la Societat Nederlandsche Amateur-Fotografen Vereeniging d'Amsterdam (Holanda), que comprèn algunes obres remarcables de debò.

Aquesta exhibició serà clausurada el dia 14 d'aquest mes, inaugurant-se el 28, el VI Saló de Primavera de la nostra entitat, que promet ésser superior al seus anteriors.

Amortitzacions. — En el darrer sorteig de bons *Pro-Cine* sortiren amortitzats els números: 135, 94, 161, 156 i 119.

Propera excursió en autocar. — Realitzada que ja serà la primera sortida en autocar, el dia 21 del present mes de maig tindrà lloc la segona, que tindrà per objecte la visita al Monestir de Poblet i possiblement a la vila de Prades, restant oberta la subscripció el dia 5 de maig i tancant-se quan estiguin coberts els seients, essent el preu del bitllet de 15 pessetes.

Propera projecció. — El 5 del corrent mes de maig tindrà lloc al nostre estatge una projecció a càrrec del company En Josep Forn.

OFERTES

Aparell Ica-Ideal, 6'5x9 cms. Tessar-Zeiss 4'5, amb 12 chassís, un chassís film-pack; dos ecrans i cartera. Estat nou. Pessetes 350. Raó: Josep Pasqual, a l'Agrupació.

* * *

Venc màquina 6 ½ per 9, Voigtländer, amb objectiu Skopar 1:4,5, equipada amb dotze xassis, film-pack, ecran i cartera. Preu, 200 pessetes. Raó: Llus Corbella, o be al conserge.

Comissió de Concursos i Exposicions

I Saló Internacional de Trogés (França). — Termini d'admissió a l'Agrupació: 15 maig 1933.
Nombre de proves: Màxim 5 proves.
Mides màximes: 44 per 44 cms.
Drets i despeses: Pessetes, 12'50.

Saló de Cardiff Camera Club:

Termini d'admissió a l'Agrupació: 8 maig 1933.
Mides màximes: 44×44 cms.
Nombre màxim d'obres: 5 obres.
Drets i despeses: pessetes 7.

VII Saló de Polònia a Krakow

Termini d'admissió: 15 juliol 1933.
Mides màximes: 44×44 cms.
Nombre màxim de proves: 6 obres.
Drets i despeses: pessetes 15.

Excursió en Auto-car a POBLET

21 de Maig de 1933

Preu del bitllet: ptes. 15

S'obrirà l'inscripció el dia 5 del corrent, tancant-se
seguidament d'ésser demanats tots els seients